

KONKURS LIGA NAUKOWA

Dolnośląski Konkurs Gimnazjalistów o Puchar Prezydenta Wrocławia

FINAŁ HUMANISTYCZNY

KLASYFIKACJA DRUŻYNOWA I INDYWIDUALNA

20 lutego 2007, godz. 11:00,
część rozgrywana w siedzibie Liceum Ogólnokształcącego Nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu

wersja polska (nie jest wykorzystywana podczas konkursu)

IMIĘ I NAZWISKA CZŁONKÓW DRUŻYNY (czterech), na pierwszym miejscu Kapitan Drużyny:

1. 2.
3. 4.

IMIĘ I NAZWISKO OPIEKUNA DRUŻYNY (nauczyciel):

SZKOŁA:

Czas pracy: **90 minut** od zakończenia czynności organizacyjnych.

Dostęp do zasobów bibliotecznych i internetowych jest koordynowany przez asystenta drużyny.

Drużyna otrzymuje wszystkie wersje językowe (razem cztery arkusze), arkusz zawiera miejsce na brudnopis.

Odpowiedzi udzielamy w języku polskim (za wyjątkiem części F1).

Po zakończeniu konkursu jeden z kompletów (wybrana przez drużynę wersja językowa) jest zwracany do oceny a pozostałe komplety drużyna zabiera na pamiątkę ☺.

Polecenia do rozwiązania znajdują się jedynie w częściach C, E i F niniejszego arkusza:

A, B, D Teksty informacyjne i źródłowe z którymi należy się zapoznać - teksty w języku obcym lub polskim.

C. W tej części znajdują się pytania, na które musi odpowiedzieć drużyna: pytania C1, C2 (dwa pytania)

E. W tej części znajdują się pytania, na które musi odpowiedzieć drużyna: pytania E1, E2, E3, E4, E5, E6 (sześć pytań)

F. Problem do rozwiązania przez drużynę i pole F1 na streszczenie analizy w języku obcym

PUNKTACJA (wypełnia recenzent)

C1	C2	E1	E2	E3	E4	E5	E6	F	F1	Σ
max. 5 pkt	max. 5 pkt	max. 5 pkt	max. 5 pkt	max. 5 pkt	max. 5 pkt	max. 5 pkt	max. 5 pkt	max. 10 pkt	max. 10 pkt	max. 60 pkt

Niniejszy arkusz zawiera **8 stron** (proszę sprawdzić, czy wszystkie strony zostały prawidłowo skopiowane).

Życzymy Wam dobrej zabawy i sukcesów w konkursie **Liga Naukowa**.

www.liganaukowa.pl

POWODZENIA !

A.

Przeczytajcie uważnie poniższy tekst w języku obcym. Po przeczytaniu tekstu przejdźcie do części B.

[tekst zamieszczony w jednej z czterech wersji językowych]

Mit Orfeusza w kulturze

Słowem mit określamy opowieść, która wyraża wierzenia danej społeczności. Są to zakorzenione w kulturze historie, których tematem są m.in. ludzkie sprawy, troski człowieka, jego nadzieje, triumfy, klęski. To, co jest niejasne, niezrozumiałe otrzymuje swoją postać w opowiadaniu mitycznym. Mity są nieodłącznym składnikiem kultury ludów pierwotnych – wyznaczały odrębność danej społeczności, wyrażały emocje człowieka, określały obyczaje.

W mitach zostały utrwalone zostały wzory ludzkich zachowań. W opowieściach mitycznych istotną rolę odgrywają metafory, symbole. Mit bowiem nie wyraża treści wprost.

Mity opisuje się na wiele sposobów, np. jako legendy, bajki. Bronisław Malinowski, wybitny etnolog i religioznawca, stwierdził, że mit: *wyraża, wzbogaca i kodyfikuje wierzenia, chroni i wzmacnia moralność (...) zawiera reguły praktyczne, którymi człowiek powinien się kierować. Mit jest więc żywotnym składnikiem cywilizacji ludzkiej(...). Jest (...) dokumentem pierwotnej wiary i mądrości moralnej.*

W kulturze przetrwali bohaterowie mityczni, z mitów wywodzą się stałe obrazy i motywy literackie. Jednym z bohaterów starożytnej rzeczywistości mitycznej jest Orfeusz. Wzruszająca opowieść o wielkim śpiewaku, który potrafił oczarować śpiewem rośliny, zwierzęta, wrzucić bogów, była zapewne w starożytnym świecie popularna, skoro jego imię pojawia się w dziełach wielkich twórców, np. Eurypidesa (tragika greckiego) oraz Owidiusza (poety rzymskiego).

Znawcy kultury są zgodni, że w micie Orfeusza splatają się trzy wielkie tematy:

- a) śpiewak – poeta dzięki swej sztuce ma władzę nad naturą,
- b) podróż człowieka w zaświaty,
- c) miłość silniejsza od śmierci.

W XX wieku pojawiło się wiele dzieł, które podejmują wątek Orfeusza, np. Józef Wittlin (polski powieściopisarz) mówiąc o Orfeuszu, przywołuje zbiorowe doświadczenia, będące efektem wydarzeń XX wieku. Aleksander Wat (polski poeta, eseista) mówi o swoim indywidualnym losie, który jest jednocześnie losem każdego z nas.

B.

Przeczytajcie uważnie poniższy tekst w języku obcym. Po przeczytaniu przejdźcie do części C.

[tekst w języku obcym]

Robert Graves

Orfeusz

Mity greckie

Orfeusz, syn króla trackiego Ojagrosa i muzy Kaliope, był najsłynniejszym poetą i muzykiem wszystkich czasów. Apollo podarował mu lirę, a muzy nauczyły go grać na niej, tak że nie tylko czarował dzikie zwierzęta, ale nawet drzewa i skały zmuszał do poruszania się pod dźwięk jego muzyki. (...) poślubił Eurydykę, zwaną przez niektórych Agriope, i osiadł wśród dzikich Kikonów w Tracji. Pewnego dnia (...) Eurydyka (...) nastąpiła na węża i zmarła od jego ukąszenia, ale Orfeusz śmiało zstąpił do Tartaru, (...) znalazłszy się na miejscu, (...) oczarował swa muzyką przewoźnika Charona, psa Cerbera i trzech sędziów zmarłych (...). Podbił również serce okrutnego Hadesa i uzyskał od niego pozwolenie wyprowadzenia Eurydyki na ziemię. Hades postawił jeden tylko warunek, a mianowicie, że Orfeusz nie obejrzy się, dopóki Eurydyka nie znajdzie się na ziemi. Eurydyka szła za Orfeuszem przez mroczne korytarze, prowadzona dźwiękami liry, on zaś obejrzał się dopiero wtedy, gdy dotarł na światło dzienne, i w ten sposób stracił ją na zawsze.

MIEJSCE NA NOTATKI I BRUDNOPIS

C. patrz teksty w języku obcym w częściach **A i B, str. 2**
[wszystkie polecenia w języku polskim]
(w częściach C1 - C2 odpowiadamy po polsku)

C1. Co łączy zapis Owidiusza z rekonstrukcją Gravesa zawartą w *Mitach greckich*?

.....

.....

.....

.....

.....

C2. Co różni fragment *Przemian* Owidiusza z odpowiednim zapisem u Gravesa?
patrz również materiały źródłowe w części **D, str. 4**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

część D - verte

D. Materiały źródłowe.

[teksty w języku polskim]

Owidiusz Naso (poeta rzymski)

Przemiany

(fragment)

Gdy tak śpiewa, (...)
Nawet i władcy piekieł serce się rozczuła.
Wzywają Eurydyki; między dusz natłokiem
Stojąc, raniona wolnym zbliżała się krokiem.
Otrzymał żonę Orfej pod warunkiem przecie,
Że się nie ma oglądać aż na górnym świecie;
Inaczej Eurydykę utraci na wieki.
Wśród milczenia głuchego szli na świat daleki
Droga ciemna i mgłami zaległą gęstemi.
I już się mieli wkrótce wydostać z podziemi,
Gdy trwożny, czyli za nim idzie Eurydyka,
Oglądnie się Orfeusz – a wtem żona znika.
(...)
I zapada się znowu w smutne śmierci kraje.

Aleksander Wat

Wiersz ostatni

Schodzenie
schodzenie
ciągle schodzenie
I żebym to ja sam!
w zaciszu, po ciemku.
Te przede mną, za mną
obok nogi
przeganiają
ten sam stukot butów, to dudnienie
w metro Chatelet?
Tylko jeden nieruchomy
beznogi akordeonista charon.
I gdzie ja się zabłąkałem?
Eurydyce? Eurydyce!
Schodzenie
Schodzenie
ciągle schodzenie
ciągle w dół
schodzenie
a jutro stwierdzą
to tylko trzy łokcie pod ziemią

Józef Wittlin

Orfeusz w piekle XX wieku

(fragment)

Mityczny Orfeusz śpiewem swym dzikie bestie ugłaskał, iż przycupnęły do jego stóp, i pokornie jego pieśni słuchały. Dzisiejszy Orfeusz nie ma już tej mocy. Nie potrafi nawet poskromić dzikiej bestii zamkniętej w klatce ludzkiego serca. Niczyja pieśń nie powstrzymała od wybuchu wulkanów ludzkiej nienawiści, nie zamknęła armatom ich paszcz, nie unieruchomiła tanków, nie przeszkodziła bombom zapalać miasta. Niczyja pieśń nie rozsadziła komór gazowych, nie zmiotła z powierzchni ziemi: Dachau i Bergen - Belsen, Oświęcimia, Majdanka i Treblinka. Piekło mitycznego Orfeusza znajdowało się pod ziemią. To był Hades, gdzie mieszkali umarli. Piekło dzisiejszych Orfeuszów – ach, nadto dobrze je znamy – to ziemia, zamieszkiwana przez żywych ludzi. Nasi Orfeusze, poeci bez lir i muzycy bez władzy, też niekiedy wyrrywają nam dusze z piekła, w którym żyjemy. Ale głos ich jest za wąty, żeby mógł zagłuszyć zabójczy łoskot doczesności, piekielny ryk morderczych maszyn.

Czesław Miłosz

Orfeusz i Eurydyka

(fragmenty)

I Hermes przyprowadził Eurydykę.
Twarz jej nie ta, zupełnie szara,
Powieki opuszczone, pod nimi cień rzęs.
Posuwała się sztywno, kierowana ręką
Jej przewodnika. Wymówić jej imię
Tak bardzo chciał, zbudzić ja z tego snu.
(...)
Ruszyli. Najpierw on, a za nim, ale nie zaraz,
Stukanie jego sandałów i drobny tupot
Jej nóg spętanych suknią jak całunem.
Stroma ścieżka po górę fosforyzowała
W ciemności, która była jak ściany tunelu.
Stawał i nasłuchiwał. Ale wtedy oni
Zatrzymywali się również, nikłe echo.
Kiedy zaczynał iść, odzywał się ich dwutakt,
Raz, zdawało mu się, bliżej, to znów dalej.
Pod jego wiarą urosło zwątpienie
I oplatało go jak chłodny powój.
Nie umiejący płakać, płakał na utratą
Ludzkiej nadziei na z martwych powstanie,
Bo teraz był jak każdy śmiertelny,
Jego lira milczała i śnił bez obrony.
Wiedział, że musi wierzyć i nie umiał wierzyć.

E. patrz materiały źródłowe w części **D, str. 4:**
(w częściach E1 - E6 odpowiadamy po polsku)

E1. Do jakiej idei wyrażonej w micie Orfeusza odwołał się Józefa Wittlin?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

E2. Jak należy rozumieć stwierdzenie (tekst J. Wittlina), że:
Piećlo dzisiejszych Orfeuszów to ziemia, zamieszkiwana przez żywych ludzi?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

E3. Jakie elementy mitu Orfeusza można odnaleźć w *Wierszu ostatnim* Aleksandra Wata?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

E4. Jak należy rozumieć w świetle rozważań o Orfeuszu tytuł wiersza Aleksandra Wata?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

E5. Jak należy rozumieć metaforę zawartą w utworze Miłosza *Orfeusz i Eurydyka*:
Pod jego wiarą urosło z wątpienie
I oplatało go jak chłodny powój.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

E6. Poemat Miłosz o Orfeuszu i Eurydyce przynosi rozważania o śmierci, wierze i nadziei. Jak należy rozumieć to stwierdzenie? Rozwiń myśl.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

